

สื่อประกอบการบรรยาย
รายวิชา

SOM3203 การจัดการความขัดแย้งและสันติวิธี
(Conflict Management and Peace Resolution)

ผู้สอน

ผศ.ว่าที่ ร.ต.หญิงเพ็ญนภา ปาละปิ่น

แขนงวิชาการจัดการพัฒนาสังคม

รูปแบบ แนวทาง เทคนิคและวิธีการในการจัดการ
ความขัดแย้งโดยสันติวิธี

ความหมายของสันติวิธี (Non-violence)

☞ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (2546 :1166) หมายถึง วิธีที่จะก่อให้เกิดความสงบ เช่น เจริญสงบศึกโดยสันติวิธี

☞ คณะอนุกรรมการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี หมายถึง

1. การแก้ปัญหาโดยไม่ใช้วิธีรุนแรง เช่น จัดการกับผู้ชุมนุมโดยไม่ใช้อาวุธ หรือต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมด้วยการชุมนุมอย่างสงบ การตีแผ่ หรือการคว่ำบาตร ทั้งนี้ รวมไปถึงการไม่ตอบโต้ความรุนแรงด้วยความรุนแรง

2. การขจัดเงื่อนไขแห่งความรุนแรง และสร้างเงื่อนไขแห่งสันติวิธี

3. ทักษะคติที่เอื้อต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ เช่น ความเอื้ออาทร ความห่วงใย ความใจกว้าง ยอมรับความหลากหลาย และเคารพความแตกต่าง การรู้จักให้อภัย ไม่แบ่งเขาแบ่งเรา รวมถึงทัศนะที่ว่าความรุนแรงมิใช่ทางออก จะแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน และได้ผลต้องสันติวิธี

☞ เป็นการแก้ไขความขัดแย้ง หรือการตอบโต้สถานการณ์หนึ่งๆ โดยไม่ใช้ความรุนแรงต่อคู่กรณี โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เป็นการประทุษร้ายต่อร่างกายและชีวิต (ไพศาล วิสาโล, 2012)

☞ วิธีที่กลุ่มบุคคลหรือมวลชนใช้ต่อสู้เพื่อให้ได้ในสิ่งที่ตนปรารถนาในบางอย่างหรือเพื่อให้รัฐหรือผู้มีอำนาจเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบางอย่าง เช่น การจัดชุมนุมหยุดงานประท้วง การคว่ำบาตรทางด้านเศรษฐกิจ หรือวิธีฝ่าฝืนกฎหมาย (ดื้อแพ่ง) เช่น การปิดถนน เป็นต้น (ธามไท, 1998)

หลักคิดของสันติวิธี (Non-Violence Concepts)

- ปฏิเสธการใช้ความรุนแรงอย่างสิ้นเชิง
- โจมตีที่ปัญหา ไม่โจมตีที่ 'ตัวบุคคล'
- สร้างความสัมพันธ์อันดี

- ไม่มุ่งเอาชนะกัน แต่สร้างความร่วมมือกัน
- ตอบสนองความต้องการของทุกฝ่าย
- มองทุกคนมีความเป็นมนุษย์เหมือนกัน

รูปแบบของสันติวิธี

“สันติวิธี” มีได้ 2 แบบ คือ “แบบชั้นเดียว” และ “แบบสองชั้น”

1) สันติวิธีแบบชั้นเดียว คือ การเคลื่อนไหวโดยไม่ใช้“ความรุนแรง” แต่มุ่งให้ได้ “ชัยชนะ” ของฝ่ายตน แบบนี้อาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “อหิงสา” (Non-violence)

2) สันติวิธีแบบสองชั้น คือ การใช้วิธีการอันเป็นสันติ รวมถึงการพูดจาต่อรอง (Negotiation) เพื่อให้ได้ “ข้อตกลงร่วมกัน” ซึ่งเป็นที่พอใจหรือยอมรับได้ร่วมกันทุกฝ่าย แบบนี้อาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “การสร้างสันติ” (Peace Building)

สันติวิธี หนทางสู่สันติภาพที่แท้จริง

แนวคิดที่เป็นหนทางในการส่งเสริม สนับสนุนกระบวนการพูดคุย หรือเจรจา เพื่อสันติภาพให้มีความก้าวหน้าและประสบผลสำเร็จ ดังนี้ (ดร.อิสมาอีลลุตฟีญ์ จะปะกียา อธิการบดีมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา)

1. การพูดคุย เจรจา
2. ความยุติธรรม คือ รากฐานของสันติภาพ
3. ความยุติธรรมทางสังคม เพื่อการสร้างสันติภาพ

4. สันติภาพ คือวัตถุประสงค์หลักของศาสนบัญญัติ

5. การพูดคุย หรือ เจรจา คือ วิธีการแก้ปัญหาโดยสันติวิธีที่ทุกฝ่ายต้อง
เชื่อมั่น มิใช่การทดลอง

6. การมีองค์ความรู้เกี่ยวกับสันติภาพของประชาชน : หนทางสู่สันติภาพที่
ยั่งยืน

ความแตกต่างระหว่าง ความรุนแรง และ สันติวิธี

	ความรุนแรง	สันติวิธี
<i>เป้าหมาย</i>	ทำให้คู่กรณีสยบ หรือยอมแพ้ ต้องดูถูกเหยียดหยาม ทำร้าย ต้อนเข้ามูม หรือทำร้ายคู่กรณี	มุ่งแก้ปัญหา ทำงานร่วมกับคู่กรณี หรือเปลี่ยนทัศนคติของเขาให้มีความเข้าใจ เพื่อหาข้อยุติที่ทั้งสองฝ่ายพอใจ

ความแตกต่างระหว่าง ความรุนแรง และ สันติวิธี

	ความรุนแรง	สันติวิธี
<i>ทัศนคติ</i>	จำเป็นต้องอาศัยความเกลียดชัง และหวาดกลัวคู่กรณี เพื่อปลุกให้เกิดความโกรธ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อการเข้าทำร้าย	ต้องการความกล้าและการควบคุมตัวเอง บางครั้งต้องเต็มใจที่จะยอมรับความเจ็บปวดจากการกระทำของคู่กรณี โดยไม่ตอบโต้กลับไป

ความแตกต่างระหว่าง ความรุนแรง และ สันติวิธี

	ความรุนแรง	สันติวิธี
<i>หลักการ และ วิธีการ</i>	1. โจมตีอย่างรุนแรง เพื่อว่า คู่กรณีจะไม่มีทางเลือก นอกจาก ยอมแพ้	ทำให้ ผู้รุกราน ตก อยู่ใน สถานการณ์ลำบาก ชนิดที่หาก เขายังใช้ความรุนแรงต่อไปจะ กลายเป็นฝ่ายเสียเปรียบ เสนอ ทางเลือกหลายทางเพื่อให้ทั้งสอง ฝ่ายไม่เสียหาย ขณะเดียวกันก็มี ข้อยุติ

ความแตกต่างระหว่าง ความรุนแรง และ สันติวิธี

	ความรุนแรง	สันติวิธี
<i>หลักการ และ วิธีการ</i>	2. ทำทุกอย่างเพื่อไม่ให้ตนเองเจ็บปวด แต่จะทำทุกวิธีทางเพื่อให้คนอื่นเจ็บปวด	ปฏิเสธความรุนแรงอย่างสิ้นเชิง เต็มใจที่จะรับความเจ็บปวด แต่จะไม่ทำความเจ็บปวดแก่ผู้อื่น

ความแตกต่างระหว่าง ความรุนแรง และสันติวิธี

	ความรุนแรง	สันติวิธี
<i>หลักการ และ วิธีการ</i>	3. ทุกอย่างเท่าที่มีเพื่อให้ได้ชัยชนะเร็วที่สุด	พยายามยื่นหยัด และอดทน เพื่อให้บรรลุถึงข้อยุติที่ชอบธรรม และเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย

ความแตกต่างระหว่าง ความรุนแรง และสันติวิธี

	ความรุนแรง	สันติวิธี
<i>หลักการ และ วิธีการ</i>	4. ใช้การประชาสัมพันธ์ เพื่อ ปิดเบือนสัจจะ หากว่าเป็น ประโยชน์แก่ตน หรือเพื่อปกปิด การกระทำที่ผิดพลาด	สื่อสารโดยรักษาสัจจะ และให้ เกิดความกระจ่างชัดเท่าที่จะทำ ได้ เพื่อสร้างความเห็นใจและ ความเข้าใจที่ถูกต้องในหมู่ ประชาชนและคู่กรณี

ความแตกต่างระหว่าง ความรุนแรง และสันติวิธี

	ความรุนแรง	สันติวิธี
<i>หลักการ และ วิธีการ</i>	5. ทำให้เกิดความเกลียด ความกลัวคู่กรณี	แสดงความเคารพและใส่ใจ คู่กรณี

ความแตกต่างระหว่าง ความรุนแรง และสันติวิธี

	ความรุนแรง	สันติวิธี
<i>หลักการ และ วิธีการ</i>	6. อาศัยเครื่องมือ หรือ อุปกรณ์ที่เหนือกว่า	อาศัยคุณภาพจิต ที่เหนือกว่า รวมทั้งความคิด ที่สร้างสรรค์

ข้อจำกัดของสันติวิธี

- ไม่มีหลักประกันว่าจะสำเร็จทุกครั้งไป
- ไม่สามารถให้หลักประกันได้ว่าผู้ปฏิบัติการจะไม่ถูกตอบโต้ด้วยความรุนแรง ขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้ปฏิบัติการอย่างมาก
- หากใช้สันติวิธีร่วมกับความรุนแรง จะทำให้ความชอบธรรมของฝ่ายสันติวิธีลดลงหรือสูญไป

อารยะขัดขืน :

ปรากฏการณ์การต่อต้านอำนาจรัฐ

โดยสันติวิธีในสังคมไทย

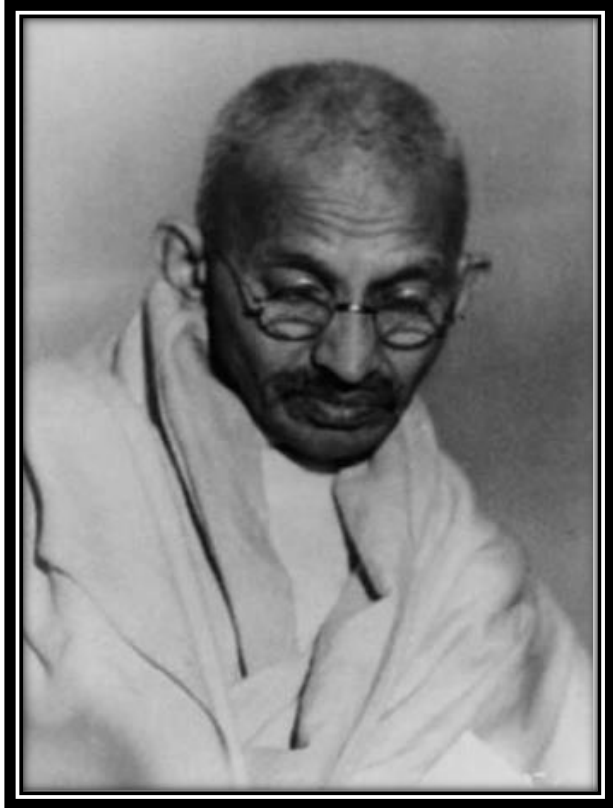

ความหมายของอารยะขัดขืน

(Civil Disobedience)

“อารยะขัดขืน” เป็นการใช้สันติวิธีที่มุ่งเปลี่ยนแปลงกฎหมาย หรือนโยบายของ
รัฐบาล โดยต้องการให้สังคมโดยรวมเห็นว่ามีความยุติธรรมเกิดขึ้น

(“อารยะขัดขืน” ถูกจัดให้เป็นรูปแบบหนึ่งของหลักการต่อสู้โดยปราศจาก
ความรุนแรง (**Nonviolent Resistance**) หรือการต่อสู้แบบสันติวิธี)

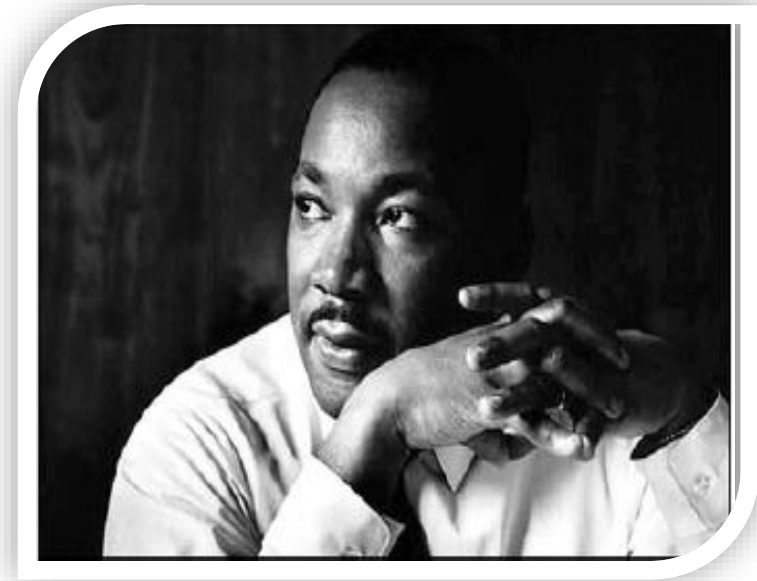
มหาตมะ คานธี

ตัวอย่างปรากฏการณ์อารยะขัดขืน

ผู้นำการเคลื่อนไหวเพื่อต่อต้านอังกฤษในอินเดีย ด้วยวิธีการไม่ให้ความร่วมมือกับรัฐ โดยสันติวิธี ใช้อารยะขัดขืนเป็นเครื่องมือในการเรียกร้องเอกราชของอินเดียคืนจากรัฐบาลอังกฤษ ซึ่งคานธีเห็นว่าได้ใช้กฎหมายกระทำการกดขี่ข่มเหงพ่อแม่ พี่น้อง และเพื่อนร่วมชาติของเขาอย่างไม่เป็นธรรม

ตัวอย่างปรากฏการณ์อารยะขัดขืน

คิง เป็นนักต่อสู้เพื่อสิทธิที่เท่าเทียมกัน
ของประชาชนผิวดำในสหรัฐอเมริกา โดยใช้
วิธีการอารยะขัดขืนเชิงสันติวิธี เช่น การนั่ง
ประท้วง Sit in) การเดินทางเพื่อสันติภาพ
(Freedom ride)

มาร์ติน ลูเธอร์ คิง จูเนียร์ (Martin Luther King JR.)